

לפני שקהל פמטיבל ערד האחרון, לציית להוציא

ד.מ.

אסון

דולד

מאמ

אספה פלר

1

לא הפעם הראשונה, אם מישו רצו לראות ולתקן, הכתובת על הקרן זקנה. אבל לא רק מוות של נערים תמומים יביא אולי לשינוי. חצי שנה בלבד לפני פסטיבל ערד האחרון הוחזר על שולחנו של בתי-הביטוח נגד עזירות ערד חברת הביטוח איילון על גרומת נוק ברשלנות זרימות 15 אדווזי נבות לגערה בת 16, יעל (זשם המלא שמור במערכת) מבארי-שבע, כמחלק פסטיבל ערד בקיץ '93. כתב-התביעה טוען לשורת ארובה של מחוללים מצד מארגני הפסטיבל, ולמקרא כתב-התביעה חזים, על רקע אירועי פסטיבל ערד השנה, מותגיה משמעות במעט נבואות. עזירות ערד, שקיבלה את כתב-התביעה, החזיקה לחלוטין את הירשלות זאת האחריות לפגיעה, ולחילופין הורחה לגלג את האחריות על משטרת ישראל האחריות, למענתה, לביטחון המשתתפים בפסטיבל. זה היה, כאמור, רק שישה חודשים לפני פסטיבל ערד '95. יצא לדרך. נכון, מדובר רק בבקבוקי שגם ידק. לפגיעתה של נערה אחת, אבל האורות האדומים היו צריכים לחולק. יאראש העזירות חזיר עמותת פסטיבל

ערד, ואז הם חזרו, הוא באלא פיהו מנביל פסטיבל ערד אז הם חזרו הוא אבינעם רבבה. מודר מאוד לקרוא חזם את הפחשות עזירות ערד בכתב-הדגנה, לאחר שהגלו מחדלי המארגנים בפסטיבל השנה. לי קראו את כתב-התביעה בעיון, היו צריכים לחזות השנה מי ארבעה שופרים ומאבחנים, ואז אולי היה האסון נמנע. אבל מתעורר החשד שהמארגנים קראו, עצמו את העיניים - זכפנו בארוב כלי להגיד עפנת.

חניון 'כאמל', ערד, 15 ביולי '93, בין הצעירים הרבים החוגגים את הלילה האחרון לפסטיבל נמצאת גם יעל, תלמידת תיכון בת 16. זה לה הפסטיבל השני. ערב קודם לכן סימה 'משינה' הופעה באצטדיון, אליה נהרו רכבות צעירים. ה'אתרוק' נחנך לראשונה במופע הצרעה לשיריו של שמואליק קראוס, ורשת הכבלים אסטריוו גילתה עניין באירועי הפסטיבל. אביב גפן, אתי אנקרי, אריאל זילבר, כרי סחרוף היו בין המשתתפים, והגשש החיור הוכתרו כמושכי הקהל של הפסטיבל ה'12. כמרבית בני-הנוער התארגנה יעל עם חברותיה מכת-הספר ללינת-לילה בחניון כאמל, אחד החניונים הגדולים המוקמים על-ידי המארגנים לאורחי הפסטיבל, כרי למנוע

גשפּט כּדי שלא יקיימו אותו

7 ימים

■ בדיוק לפני שנתיים, פסטיבל ערד '93

מופע בחניון כאמל, השתלהבות יצרים, בקבוק

זכוכית נזרק, יעל בת ה־16 נפצעת, איש לא

היה שם כדי לעצור את הדם הזורם, להגיש

עזרה ראשונה ■ גם אנשי הביטחון אינם

ינואר '95. יעל, נושאת צלקות, מגישה תביעה

נגד עיריית ערד ■ התביעה טוענת למחדלים

חמורים ■ ערד '95. העירייה אותה עירייה

(„המשטרה אשמה“), המארגנים אותם מארגנים,

המשטרה אותה משטרה („העירייה אשמה“)

והמחדלים אותם מחדלים ■ לו היו מעיינים

בתביעה, היו יכולים

אסון

ידוע

מראש

(המושך מעמוד קודם)

לינה כחצרות הבתים. את שטח החניון מכסים המארזים כיריעות בד צבעוניות או ברשתות שחורות. שמות החניונים ניתנים על-פי קרבתם לאתרים מקומיים, כמו חניון השוק, או חניון גן הדרפקאות, או על שם של נוהגי החסיות כמו חניון קוקדיקולה, חניון כאמל וכו'.

לצר החניון מוקמת במה קטנה, המיוערת להופעות פתוחות ולציוד הדיגיטי, שמנגן מוסיקה משעות אחר הצהריים אל תוך הלילה. בחניון יש וכני שתייה ומוזן ורוכן שמירת חפצים, שמונהלים על-די בעלי זיכיון מעריית ערד. אין גידור ואין שערים מסכיב לחניונים, והשהייה בהם ללא תשלום. הופעות הזינם כחניונים מרתקות קהל רב, שירו אינה משגת לעתים לרכוש כרטיסים המופעים בתשלום. החניונים הפכו עם השנים לחלק בלתי נפרד מהווי הפסטיבל ולמקום בילוי ופזרון להמוני הצעירים.

קצת לאחר הצות המה חניון כאמל מצעירים רבים, שרקדו לצלילי הדיגיטל התורן. ביניים היתה גם יעל, רוז ודקיקה, שרקדה עם חברותיה. חלק מוקדל גילה התלהבות יתרה, וחפצים החלו לעוף לכל עבר. אף איש ביטחון או שוטר לא היה שם כדי למנוע את זריקת החפצים ולהרגיע את שלהוב היצרים.

לפתע ניתן בפניה של יעל בקוק וכוכית שגזק מאיפשהו. סילון של רם פרץ בפניה ושטף את גופה. איש לא ראה מאין נזרק הבקבוק, ואיש לא היה שם כדי לעצור את הרום הזורם, להגיש עזרה ראשונה. חברותיה ההמומות, שלא מצאו אנטיבייטחון, החלו לחלץ את חברתם המדוממת לכיוון תחנת מד"א. רק לאחר מכן הגיעו שוטרים, הפסיקו את המופע והדגיעו את הרוחות. עבור יעל היה זה מאוחר מדי. היא נברקה בתחנת מד"א, ואמבולנס העביר אותה ברחיפות לבית החולים סרוקה בבאר שבע. בבדיקות התברר שלסתה השמאלית נשברה כתוצאה מפגיעת הבקבוק, והחלט על ניתוח דחוף עוד באותו הלילה.

שנתיים אחרי האירוע רימים ספורים לאחר אסון ערד, מסרבת יעל לחזור לאירוע. מזה הטעם לדבר. שום דבר לא יחזיר אותי למת שהייתי. לפני הפגיעה, כמון לא הייתי ממש מודאג.

למחדלים שהתייחסתי אליהם. מה שהמור הוא שנעצם הם התייחסו לזה כאל עוד תביעה משפטית שמועברת, כמעט אוטומטית, כלי להתייחס לתוכנה. "התגובה הראשונה לכתב התביעה הגיעה מהממונה על התקציבים בעיריית ערד, שהפנתה אותי לחברת הביטוח שהעירייה מבטחת אצלה, כאילו מדובר בשאלה כספית בלבד. זה נורא. הדברים היו מול העיניים שלהם. הם יכלו לראות שמשוה לקוי. אני לא מבין איך הם התעלמו מההאשמות".

סביר מפנה אותי לכתב התביעה, שבו הוא מפרט את המעשים ואת המחללים של העירייה ושל עובדיה ב'93, שלא מגעו את הפגיעה בייעל:

"לא דאגו למנוע הכנסת חפצים מסוכנים ו/או בקבוקי זכוכית; התעלמו מהמקובל במופעים מהסוג הזה, בהם נאסר על הקהל להכניס בקבוקים; לא ערכו בדיקות חיפוש בכליהם של השהים במקום כדי למנוע הכנסת חפצים מסוכנים; לא דאגו לפיקוח ו/או השגחה ו/או שמירה על הקהל; לא מנעו מועדים מסוכנים ו/או לא להודיר את הקהל מפני ביצוע מעשים מסוכנים ו/או לא תלו שלט אזהרה והתראה; לא הפסיקו את המופע, כשרם אירעו נזקים לקהל; לא דאגו שעורכי ההופעה נמנעו שלהוב יצרים; לא נהגו כפי שמארגני אירועי נופע היו נוהגים באופן סביר והודיר; לא דאגו להתקנת נוהלי בטיחות והתנהגות לשמירה על ציבור המבקרים".

הפגיעה בייעל? השליטים. זה מה שהיה מונע את הקריטריון לקבוע אם אדם או גורם היה רשל, בין אם זה במעשה ובין במחל, הוא בשאלה האם הוא יכול היה לצפות את האירוע או את הנזק שנגרם בפועל. על המארגנים היתה האחריות למנוע הכנסת בקבוקי זכוכית, כפי שמקובל בתיאטרונים או במופעים גדולים. מכיוון שידועה התופעה במופעים רוק של השלמת חפצים - אפילו על הכמה לעבר האמנים, בין הכניעת היעוצה, מחארי, או סתם פרחות כל הפארק הירקון - בכל מופע רוק שמתקיים, שפארק הירקון למשל, ניצבים שוטרים שבודקים את התיקים ומונעים הכנסת בקבוקי זכוכית.

"מחיל שני הוא של-פי העוריות היתה השתלבות יצרים, התעלם לפשע".

ע"ד עמית עזר

אילון כתב-הגנה באמצעות עורך-הדין משה לביא. זה רחן והכחישו את אחריותו לטענותיו של סביר בטענה, שלא ניתן היה לצפות או למנוע את התאונה של יעל. וש-א"ן קשר סיבתי בין מעשה או מחלל כלשהו של המועצה המקומית ערד לבין האירוע נשוא התובענה".

עיריית ערד וחברת הביטוח העבירו לבית-המשפט הודעה לצד שלישי, המוגלגלת את האחריות לפתחה של משטרת ישראל, ובה נטען, בין השאר, שאם היתה רשלנות או אשמה, יש להפנות אותה למשטרת ישראל, שהיא האחראית כלפי עיריית ערד הן חוקית והן נזיקית.

"בטרם פתיחת אירועי הפסטיבל", נכתב בהודעה, "הוצג בפני המשטרה מפרט האכטחה שאושר על ידה. עמותת הפסטיבל סיכמה עם משטרת ישראל כי המשטרה תתגבר את מצבת השוטרים, שתפקידם לשמור על הסדר הציבורי ולאבטח את שלום נאי הפסטיבל".

עוד טוענת עיריית ערד בהודעה לצד שלישי, שאם תוכח רשלנות או הפרת חובה על-פי חוק, האחריות היא של משטרת ישראל, "שמצאה את ביטויה בין השאר במעשים כבי במחילים הנאים: לא דאגה להצבת אכטחה נדרשת כדי למנוע אירועים מן הסוג שאירעו, כפי שהיו חייבים לעשות. לא ברקו את הכנסתם למגרש ו/או הורשלה בבדיקותם, ובכך לא מנעו הכנסת הופץ המסוכן לתחומי המגרש. לא דאגה לשוטרים, שיאבטחו ויטרכו את שטחי הפסטיבל".

המשטרה, על-פי עיריית ערד, היא האחראית לכך ש-לא הועמד כוח שיטור במידה מספקת למנוע האירוע, ו/או שכוח השיטור בשטחי הפסטיבל לא מילא אחר הוראות הבטיחות ו/או התרשל בביצוע ההוראות".

משטרת ישראל, מצידה, הגישה כתב-הגנה באמצעות עורך-הדין שלמה פרידלנדר, עוזר ראשי לפרקליט מחוז ת"א, בו היא דוחה את האחריות שהוטלה עליה על-ידי העירייה, ומצטרפת לטענות ההגנה של העירייה, שהכול היה בסדר ולא נעשה שום מחלל. פרקליט המשטרה טוען, שאם היתה רשלנות, היא היתה של עיריית ערד, של עובדיה ושלוחיה, שהם בין היתר אנשי-האבטחה שהוצבו בפסטיבל מטעם העירייה. "האשם בתאונה", נכתב בכתב-ההגנה, "רובץ על שתיקה של המשטרה".

מכניס פסים ונעלי י"ד מרטינס שהורות גבוהות. על צווארה, כמעט מאוזן לאוזן, מתוחה צלקת גדולה ומכוערת, תוצאות הניתוח שעברה לאיחוי הלסת. שמונה ימים נאלצה לשהות בבית החולים בעקבות הניתוח. בני משפחתה עדיין המומים מאסון ערד האחרון. מבטים לגונגן עליה כמיטב יכולתם.

"את לא תאמיני לי", אומר אבי, "אבל לפני שהחל פסטיבל ערד האחרון, רציתי להוציא צרימניע מבית המשפט, שלא יקיימו אותו". "הטראומה, כנראה, כליך חזקה", מסבירה אמה, "שאפילו איתנו היא לא מדברת על מה שקרה. היא סגרה את זה בפנים, והו".

בעקבות האירוע הטראומטי הפסיקה יעל לגמרי ללכת לאירועים ולמקומות שבהם קהל גדול. בוודאי שלא לפסטיבלים. "סבלתי נורא. שנתיים לקח לי לשכוח מערד", היא אומרת. "התמודדתי עם זה לבד, כלי לשתף אף אחד. קרה לי משהו נורא, ויותר אני לא רוצה שום קשר לזה. בעיקר כשבר לי שכלום לא יעזור. מתברר שכערב שהביאו אותי לבית החולים, היו עוד מקרים של פציעות שהגיעו מהפסטיבל בערד. גם כשנה שעברה היו מקרי פציעה לא קלים, וכלום לא למדו. אולי עכשיו, אחרי שנהוגו, מישוה ילמד לקח. תביני, עד שזה קרה, הפסטיבל היה מה זה כ"ף. גם שנה לפני כן הגיעו לפסטיבל, וזה היה חלום. עד שזה קרה".

— ומהי היית בפסטיבל?

היא מצמצמת את עיניה הגדולות, נועצת בי מבט חודר, ואומרת: "גם אמיתנו לי מיליון דולר כיד, אני לא נכנסת לשם. זה היה נורא ואיום".

לקבוע כמה שוטרים או כמה אנשי אבטחה צריכים להיות, כשהשקולים שלהם מראש הם תקציביים. אלה נושאים שבהם המשטרה, שאמורה להיות גורם לא אינטרסנטי ובעל ניסיון, היתה צריכה לקבוע בהם: כמה אנשי משטרה ואבטחה יהיו, כמה כניסות ויציאות, ונהלים ברורים לגבי סוג המוצרים שנמכרים. בקבוקי זמכית כבר מזמן מוצרים משפטיים כחפצים מסוכנים. עצוב. עצוב לראות עד כמה יש התאמה מפליאה בין הטענות, שעולות מכתב-הביעיה הזה, ובין הדברים שכבר פורסמו בעניין החקירה של אסון ערד '95. בין הטענות כנגד עיריית ערד על מחרליה, שגרמו לפציעתה של יעל, ובין ממצאי דוח-הביניים של הוועדה שתקרה את הגורמים לאסון האחרון.

ככל מקרה, תגובות העירייה והמשטרה שעות ספורות לאחר שגורע על גודל האסון שהתרחש ב'אתרוק' השנה, ראויות לבחינה. לפי המארגנים, היתה זו המשטרה שחייבה את מפיצי הפסטיבל להציב במקום רק 75 מאבטחים ולא יותר. באתר המופע, כמו באתר הלינה, לא היה ציוד רפואי מינימלי. שוב אמרו המארגנים שאין תקנות ואין כללים מחייבים, והמשטרה היא הגוף המוסמך לקבוע כל זאת עבור המפיקים.

לעומת זאת המפיקי, רביצב אסף חפץ, האשים בשכר שעבר את מארגני הפסטיבל בתכנון מוטעה של האירוע. הוא הודה באחריות חלקית של המשטרה לאסון, אבל טען שהמשטרה לא יכלה לצפות את האירועים האלה מראש. "מחלל לא היה", אמר חפץ, "אך ללא ספק יש פה לקחים".

כינאר השנה הגישו עיריית ערד וחברת הביטוח

תגובת עיריית ערד:

1. העירייה מנועה מלהתייחס לנושא פציעתה של יעל מטעמי סוביידיזציה.
2. בתום כל פסטיבל מתקיים הליך מסודר של הפקת לקחים והסקת מסקנות.
3. המשטרה היא המופקדת על שמירת הסדר, והיא הגורם המנהל והמאשר את סידורי הביטוח.
4. כל עוד זו חלוקת הסמכויות, אין לעיריית ערד אלא להגיש את תוכניות האירועים לאישור המשטרה, לקבל את הערותיה וליישמן.

נוסף על כך, טוענת המשטרה בכתב-ההגנה שבכל מקרה, גם אם תוכן רשונות של המשטרה או העירייה, צריך להכיר בחשבו את האחריות של הנפגעת עצמה, שבעצם הועברה שהשתתפה באירוע מסוג כזה, לקוחה על עצמה סיכון מחושב. לחלופין, מי שאחראי הוא בעצם זה שזרק את הקבוק, שאגב לא נמצא עד היום.

"ו, שטות", אומר סביר, "מכיוון שמדובר באירוע, שהחלק המכריע של המשתתפים בו הינם קטינים. האחריות על המארגנים, על-פי חוקי הפסיקה, הינה מוגברת יותר בהשוואה לאחריות שמוטלת על מארגן אירועים לבגירים".

— למה אתם לא תובעים את המשטרה?

"הקטינים שהגיעו לפסטיבל התקשרו מבחינה חזית עם עיריית ערד, והיא בעל-הדין הרלוונטי של כל באי הפסטיבל. היא הגורם שאחראי כלפיהם. מבחינה משפטית, המשטרה היא גורם עקיף ולא ישיר".

— יש חבל בין אחריות המארגנים לשלומם של אורחי הפסטיבל בתוך מופעים, שרכשו עבורם כרטיסים, לבין אלו שיוזמים בהניונים פתוחים ולאא תשלום?

"בשום פנים ואופן לא. הילדים מוזנים להשתתף באירועי הפסטיבל ומוזנים ללון ולשהות בשטח אותו גידרו וקבעו המארגנים. מחובתם לדאוג לחיבור הבטיחות של הילדים באותו חניון שהם קבעו, וחובתם לפקח עליו, הגם שלא נגבה תשלום בעבור השהות בו. תפקיד המארגנים לדאוג לשמירת הסדר הציבורי ולמניעת השתוללויות במקומות שהם יצרו ואיגנו. ושוב, חובת האחריות שלהם כלפי הקטינים היא כפולה.

"לו היו מספיק שומרים באתרים, כולל תיידו-החילה, יכול להיות שהתוצאה היתה נמנעת. ולכן חובת הוועדות המינימלית המוטלת עליהם היתה למנוע שוטרים או אנשי אבטחה לשמירת הסדר הציבורי, ביחס מתאים לכמות המשתתפים ולגילם".

במציצת ספטמבר יחל בית-משפט השלום בתל-אביב כריזינו בתביעה של יעל, ויצטרף להכריע האם היתה רשלנות, ומי האחראי כלפי אורחי הפסטיבל, וכללם יעל. במידת הצורך יתבקש בית-המשפט לפסוק גם מה גובה הפיצויים שמגיעים לה. עורך-דין סביר מעריך את גובה הנזק שנגרם ליעל כ-150 אלף שקל. שום סכום ופיצוי לא יוכלו להעלים מפניה של יעל ומנפשה את הצלקות, שהותיד בה פסטיבל ערד '93. אבל אם רק היו לומדים מניסיונה, ונותנים אחרת בפסטיבל השנה, מי יודע, אולי הכל היה נגמר אחרת. ■